

Roksolana Kosiv

„Zaklon svijeta, šira od oblaka“

Dva ikonografska tipa Djevice Marije, Majke Milosti na zapadno-ukrajinskim ikonama na platnu i crkvenim zastavama između 1670. i 1730.

U drugoj polovici 17. i u 18. stoljeću tema bogorodičinog **posredništva** je u ukrajinskim zemljama stekla **veliku popularnost i razvila razne prikaze**. U to vrijeme zaštite i čuda Djevice, ali i slavljenje Marije kao posrednice i Nebeske Kraljice postaju aktualni među **ukrajinskim teolozima te se razvija i zaseban književni žanr**, u kojem su priče o Djevici Mariji i njenim čudima često opisani alegorijski. U drugoj se polovici 17. stoljeća razvija i nova **ikonografija Bogorodice zaštitnice koja širi svoj plašt kako bi zakrilila vjerne kršćane, što je posuđenica iz zapadne umjetnosti**. Pod **utjecajem liturgijskih tekstova o Djevici i kultu Bogorodice zaštitnice, prikaz Majke Milosti nalazimo u dvije inačice u zapadno-ukrajinskom slikanju ikona**. Prva i najraširenija je zastupljena u prikazu *Mater Omnium*: **Marija je zaštitnica svih ljudi**, pa se prikazuju različiti slojevi, od vladara do zatvorenika, grešnika i nemoćnih. Druga varijanta predstavlja ljude kojima je potrebna pomoć, a što je **popraćeno stihovima iz stihira (mnogostišja; pravoslavnih crkvenih pjesama) koji su prikazani na slikama i koji se odnose na Bogorodicu: „O radosti svih unesrećenih“, „Sve-pateća Djevice“, „Radosti svih koji tuguju“, „Naša Gospo vječite pomoći“, i koji prenose ideju i poruku slike**. Među sačuvanim djelima ovi su prikazi najrazvijeniji na ikonama na platnu i crkvenim zastavama, iako ih nalazimo i na ikonama na dasci, ali u skraćenim ikonografskim verzijama. Ikone na platnu s posebnom **pozornošću prikazuju i ukazuju na poteškoće i potrebe ljudi, tako da predstavljaju odraz društva toga vremena**. Vjernici, bez obzira na njihov status, gledajući ove ikone, prepoznavali su vlastite živote u njihovim prikazima.

Prijevod s engleskoga: Kristijan Grgurić